

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IX • БРОЈ 164. • 10. ФЕБРУАР 1980.

ЦИЛЕН 2 ДИНАРА

ПОРУКЕ ДРУГУ ТИТУ

ИЗРАЗИ БЕЗГРАНИЧНЕ ЉУБАВИ

Читава наша земља живјела је протеклих мјесец дана са једном мишљу, једном жељом — да друг Тито што прије оздрави. Из свих крајева Југославије текла је ријека телеграма грађана, радника, пионира и војника, који су изражавали неизмјерну радост и задовољство што се друг Тито успјешно опоравља. Срце свих Југословена брже су заиграла када су угледали добро познати осмјех на Титовом лицу.

Десетине хиљада писама, телеграма и порука изражавале су љубав и бескрајну оданост човјеку који се на кормилу нашег брода налази пуне четири деценије. Из читавог свијета, са свих меридијана, стизале су, и стижу, поруке у којима се изражава дивљење упорности и снази којом је друг Тито извојевао још једну по бједу. Очи свјетске јавности биле су уперене према Југославији, Љубљани и Клиничком центру у коме се лијечио друг Тито. Данима и се-

дмицима на адресу друга Тита стизале су ријечи топле и надахнуте, ријечи љубави и поштовања, ријечи жеља за успјешан и брз опоравак. Из свих провејава она иста спремност и одлучност која је наше људе красила у раду и свим овим поратним годинама — да чврсто корачају путевима којима их Тито води.

„Драги наш, вољени Тито, данас смо најсрећнији: са одушевљењем смо примили вијест о Твом здравственом стању које је из часа у час све боље. Нашој срећи неће бити крај, кад нам се потпuno опоравиш и наставиш да нас водиш у нове побједе“. ... „Драги оче љубави и мира, Твоје жеље и снови живе у срцима Твојих сино-

ва широм Југославије и свијета“... „Наши је жеља скромна, али и најмилија — жељимо, као и увијек, да и сада Твој визионарски дух и челички организам побиједе болест која је и наша. Желимо да нам што прије оздравиш, да нас водиш побједоно спним путевима мира и социјализма и да стално будеш са нама и међу нама.“ ... „Оче кујући Твоје оздрављење, не заборављамо своје дужности и обавезе, и закљињено се да немо испуниш Твоја очекивања, а Ти нам што прије оздрави да још дуго живимо и стварамо“. ... „Твоје преглапштво, Твоја вјечна младост, Твоје ријечи и снага Твојих акција увијек су биле наше надахнуће и наши путоказ.“

Једноставним ријечима, сажете и кратко, људи се обратију другу Титу, изражавајући своју вјеру у њега, његову снагу и његов непобједиви дух. То чине из дана у дан организације удруженог рада, школе, касарне, мјесне организације и заједнице, грађани, сељаци, пастери. Та писма, којима се обратију другу Титу говоре најпотпуније о нама — јединственој револуционарној колони која, на челу с другом Титом, неустрашиво корача из побједе у побједу.

ДА НАС ЈОШ ДУГО ВОДИШ

Са проширене сједнице Општинског вijeћа синдиката у име радних људи наше општине упућен је другу Титу телеграм у коме се, између осталог, каже:

„... Шаљемо Ти, драги друге Тито, топле поздраве и жеље за брз опоравак. Вијести о Твом оздрављењу најрадоснији су тренуци за сваког радног човјека и грађанина општине Будва.

Придружујући се жељама свих наших народа и народности, желимо да нас још дуго водиш и будеш на челу наше дивне самоуправне и несврстане социјалистичке Југославије. Истовремено, наши радни људи изражавају своју спремност и одлучност да се максимално ангажују на остваривању задатака политичке икономске стабилизације.

Живи нам још дуго за општу срећу свих нас, срећу наше радничке класе, благостање свих наших народа и народности, опште добро читавог прогресивног човјечанства“.

ОДГОВОРAN ЗАДАТAK СРЕДСТВА ИНФОРМИСАЊА

На недавно одржаној сједници Секције за информативну дјелатност РК ССРН, којој су присуствовали и представници већег броја локалних листова који излазе у Црној Гори, разматрана су најактуелнија питања тренутног положаја, мјеста и улоге општинских гласила у систему јавног информисања.

Очијењено је да локална средства информисања имају изузетно значајну и одговорну улогу у реализацији циљева јавног информисања у целини, због чега се неодложно морају предузети мјере да она, заиста, буду у функцији живота и развоја сваке средине, да се стално унапређују и обогађују.

ОСЛОВАЊАТИ СЕ ФОРУМСКОГ РАДА ПРОТОКОЛАРНОГ ИЗВJEШТАВАЊА

Општински листови, с обзиром на њихову најлепшију повезаност са основним већима нашег политичког система — општином, мјесном заједницом и организацијом уједињеног рада, имају изузетан значај у афирмацији организованих акција, у активности радних људи и грађана, у остваривању улоге субјективних снага у њој. У систему информисања ови листови постaju све значајнији чинилац, по себио када је ријеч о свакодневним потребама радних људи и грађана, о разјашњавању њихових животних проблема и изражавању различитих интереса.

Полазећи од обаквих оцјена и неопходности бржег саобраћавања концепције локалних листова животним потребама радних људи и грађана у свакој конкретној средини, на сједници Секције је истакнуто да је у њиховој уређивачкој политици видљива тежња да буду форумски, да информишу с пивом општине, да још увијек мало изражавају различите интересе мјесних заједница, уједињеног рада и радних људи и грађана у целини. Стога би требало да се редакције смијеље ослобађају форумског рада и протоколарног извјештавања, сведећи га на мјеру друштвене и политичке цјелисходности, обзиром да је интересовање читалаца све више окружено конкретним животним питањима средине у којој живе и ради и због тога све више траже садржајно богатију и разноврсну информацију.

Наглашена је потреба конкретнијег праћења самоуправне и делегатске активности објективним, аналитичким и креативним дјеловањем, обезбеђивањем изражавања најлепшијих интереса радних људи и грађана, мјесних заједница и уједињеног рада. Исто тако, неопходан је и критичкији однос према разним друштвеним појавама и слабостима. Често се одређене аномалије; пропусти и слабости и не региструју у листовима (иако грађани свакодневно реагују на њих) почев од трговине и других услужних дјелатности, па до неопштовања самоуправних договора и несамоуправног понашања. Такође је неопходно обезбједити критички приступ при третирању културног и историјског наслеђа средине у којој лист дјелује, ослобађајући се романтичарења и остатака племенских свијести.

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ ТЕШКОЋА

Очијењено је да Социјалистички савез, као оснивач, и издавачки савјети општинских листова нијесу испољили потребну активност у циљу бржег и ефикаснијег превазилажења тешкоћа, а у првом реду финансијске и кадровске природе, као и извесне слабости у уређивачкој политици. Разлог томе је добрији дјелом и нерегулисани однос између оснивача и гласила. Стога је неопходно да оснивач иновира раније донијети оснивачки акт и на прикладнији начин дефинише своја права и дужности у односу на лист. Социјалистички савез треба најпосредније да усмjerava и доприноси реализацију уређивачке политике општинских гласила, да обезбједиши шири и непосреднији утицај на ту политику, ствара материјалне, кадровске и друге неопходне претпоставке за њихов рад и развој. Издавачке савјете, чији рад до сада није био запажен, треба активирати, кадровски ојачати, обезбједити у њиховом раду делегатске односе, као и стваралачки утицај на политику листа. Одређени приговори да су поједине локалне листове узурпирани појединачи, последица су, управо, пасивног односа Социјалистичког савеза и издавачких савјета према тим гласилима.

За сва локална гласила ограничавајући фактор њиховог успјешнијег развоја је проблем финансирања. Садашњи начин финансирања ствара несигурност у раду, угрожава самосталност редакција, односно омогућава манипулисање утицајних појединача и група на лист. Због тога треба тражити трајнија и стабилнија решења за финансирање у чему треба да се ангажује и ССРН.

Б. КРОВИЋ

Зборови радних људи и грађана

У мјесним заједницама на подручју наше општине првих дана фебруара одржани су зборови радних људи и грађана. На дневном реду налазила се информација о мјерама које су у току и које ће се предузимати на обнови и изградњи наше општине и изградњи наше општине, затим нацрт одлуке о расподјели становиša из средстава солидарности про- коментарисао је Петар Стругар, општински јавни правобранилац, а о актуелним друштвено-политичким питањима из области међународних односа и унутрашњег друштвено-политичког и економског живота говорио је предсједник Скупштине општине Предраг Ђулафић. Са зборова су упућени телеграми другу Титу.

ИЗ РАДА САВЕЗА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ

СЛОЖЕНИ ЗАДАЦИ ПРЕД ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Наш саговорник је Драган Јијешевић, предсједник Општинске конференције ССО Будва.

— Шта карактерише садашњу активност омладинске организације наше општине и који су задаци налазе у средишту њене пажње? — гласило је наше прво питање.

— Савез социјалистичке омладине наше општине тројно је ангажован на обрађивању питања од интереса за младог човека. Поред остваривања иницијативе друга Тита о унапређењу колективног рада и одговорности, што је наш првенствени задатак, посветићемо изузетну пажњу запошљавању младих, посебно у периоду туристичке сезоне, затим раду с друштвеним организацијама — колективним члановима ССО, развоју аматерског спорта, акцијама радио-такмичарског карактера и, кроз све то, јачању основних организација Савеза социјалистичке омладине. Стварамо у слове за вођење акција које

желimo да постану навика у раду наше организације, па и шире. Прије свега, мисли се на идејно-политички рад, марксистичко образовање и оспособљавање младих.

— Реформа образовања и васпитања, планирање кадрова и запошљавање младих досад нијесу налазили одговарајуће место у Савезу социјалистичке омладине, а то су питања од животног значаја за младе. Зашто?

— Тај веома сложен задатак захтијева ангажовање друштвене заједнице. Као непосредно заинтересовани за ово питање, дужни смо да за његово рješavanje заинтересујемо све оне који су обавезни да му приступају плански и систематски. Овим питањем се у оквиру наше организације баве комисије за друштвено-економске односе и за образовање и културу.

— Млади с правом траже богатији и садржајнији културно-забавни живот како би могли задовољити своје потребе и изразити своје способности. Какве су ту могућности и планови?

— Наша омладина још није спремна да буде креатор културно-забавног живота. Више је изражена спремност на потрошњу културних манифестација и на критику зашто их нема, тако да, и поред извјесних услова, није лако водити поједине активности. Планирамо више ангажовања на плану организовања културно-забавног живота.

— Како очјевујете активност основних организација Савеза социјалистичке омладине и да ли се ове године очекују бољи резултати?

— Основне организације нијесу ни изблиза оно што треба да буду. Зато ће комисије за рад са основним организацијама ССО и за идејно-политичко оспособљавање и марксистичко образовање сву своју активност усмерити на помоћ основним организацијама.

— Млади наше општине постигли су запажене резултате у добровољном омладинском раду. Како ће се то манифестирати ове године?

— Омладинка радна бригада из наше општине учествоваће на једној од савезних радних акција, а настојаћемо да се и ове године организује савезна омладинска радна акција у нашој општини на отклањању последица катастрофалног земљотреса. Вриједност планираних послова је око 60.000.000 динара, те постоје оправдани разлози да млади дуж наше ривијере наставе акцију „земљотресу унат“.

— Интензивирана је активност Предсједништва и комисија Општинске конференције ССО на јачању и оспособљавању основних организација ССО, а припрема се следница Конференције која ће бити посвећена питањима планирања кадрова и запошљавања младих. Комисија за информисање издала је први број Билтена, чији је циљ да што потпуније и објективније информише о актуелним питањима и забивањима у Савезу социјалистичке омладине и другим питањима од значаја и интереса за младе.

С. В.

Организације на папиру

Омасовљење и унапређење рада друштвених организација — колективних чланова Савеза социјалистичке омладине, један је од приоритетних задатака Општинске конференције ССО Будва. Тренутно постоји шест друштвених организација, али све оне не постижу задовољавајуће резултате. Извиђачки одред „Нико Јијес“ и Црвени крст раде добро, горани су извели прве акције, а ускоро ће оживети и рад Књижевне омладине. С друге стране, Савез организације физичке културе (СОФК) и Савет Савеза пионира постоји само на папиру.

Комисија ОК ССО за координацију и унапређење рада друштвених организација — колективних чланова ССО — одржиће састанак с представницима свих друштвених организација ради договора о будућој сарадњи. Сходно закључућима Републичке конференције ССО, до средине ове године формираће се још три друштвена организације: Музичка омладина, Феријални савез и, сигурно најзначајнија, Народна техника. У овоме је Савезу социјалистичке омладине потребна по моћ и подршка осталих друштвено-политичких и организација удруженог рада, као и других самоуправних организација и заједница, а посебно Социјалистичког савеза радног народа, у чијој је надлежности унапређење рада и омасовљење друштвених

организација и удружења грађана.

У току је низ значајних акција. Ускоро почиње Омладинска политичка школа и реализација програма идејно-политичког оспособљавања и марксистичког образовања у основним организацијама Савеза социјалистичке омладине. Утврђен је пре длог програма послова на којима ће се овог јетета ангажовати омладинске радне бригаде у оквиру савезне омладинске радне акције „Братство-јединство“ на отклањању последица катастрофалног земљотреса. Вриједност планираних послова је око 60.000.000 динара, те постоје оправдани разлози да млади дуж наше ривијере наставе акцију „земљотресу унат“.

— Интензивирана је активност Предсједништва и комисија Општинске конференције ССО на јачању и оспособљавању основних организација ССО, а припрема се следница Конференције која ће бити посвећена питањима планирања кадрова и запошљавања младих. Комисија за информисање издала је први број Билтена, чији је циљ да што потпуније и објективније информише о актуелним питањима и забивањима у Савезу социјалистичке омладине и другим питањима од значаја и интереса за младе.

С. В.

НОВИ ОБЛИЦИ САРАДЊЕ

„МОСТ“ ПРЕКО ЈАДРАНА

Два по много чему слична краја — Црна Гора и провинција Пуља у јужној Италији — већ деценијама остварују успјешну сарадњу, а у скорији будућности сарађиваће још тјешње.

Промет роба и путника по чео је отварањем редовне бродске линије Бар — Бари. Ферибот „Свети Стефан“ запловио је на тој релацији прије ровно петнаест година. Од тада па до данас њиме је превезено око пола милиона путника и више хиљада возила. Не мали број туриста из Италије стизаје овим путем на наше приморје, а наши туристи користили су ферибот да би лакше посјетили древни Рим, Напуљ, чувену Помпеју... Поред туризма, значајно мјесто заузима трговина. Извоз није био задовољавајући, иако су Италијани веома заинтересовани за многе сировине из Црне Горе.

У најскорије вријеме треба очекивати да се успостави производна кооперација између црногорских фирм — ИНИС „Марко Радовић“, „Еластик“, радних организација с подручја иванградске општине и одговарајућих фирм из Пуље. Италијани су веома заинтересовани за дрво и прерађевине од њега, за мермер и сточне производе.

Доћи ће до интезивније сарадње и у лову и риболову. Италијани већ годинама долазе у наша ловишта, а у будуће ће то чинити још и више. Фирма „Фазана“ из Пуље ће помоћи да се опреми и модернизује рибарска флота.

Да би сарадња била још боља потребне су одговарајуће саобраћајне везе. Тако, на пример, извјесно је да ферибот „Свети Стефан“ више не може да задовољи потребе туриста, трговаца и привредника. Планира се отварање магистрале све више је удеса. У задњих десет — петнаест дана регистровано је на десетине саобраћајних незгода у којима је повријеђено више лица и начињена знатна материјална штета.

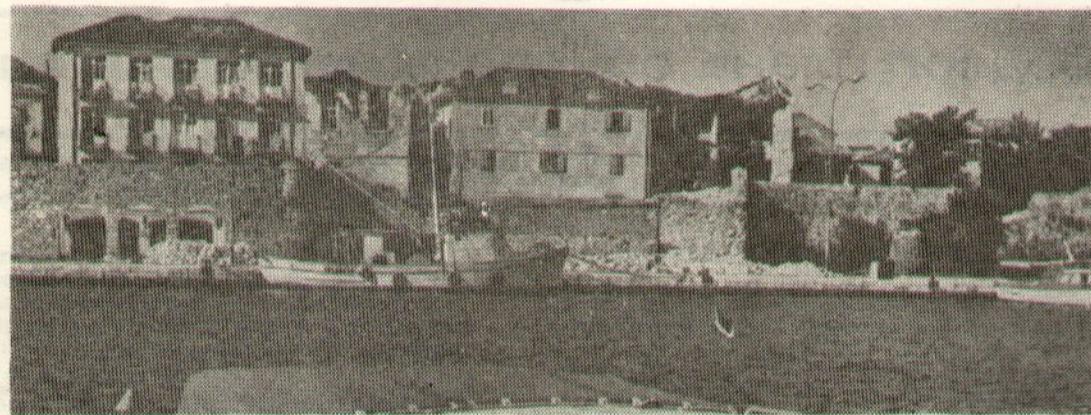
Истини је да се број удеса стално повећава, што у ово вријеме ранијих година није био случај — рекао нам је Миланко Бељкаши, командир Станице саобраћајне милиције за Јужни Јадран. Ми смо раније имали највише удеса током туристичке сезоне, док их је у вансезони било мање. Ових дана има одрона на више мјеста, коловоз је клизав, ту је и поледица, али, по нашој оцјени, највећи кривци за учестале удесе су градитељи који обнављају пострадало Приморје. Очи су на своја градилишта довели велики број возила почев од булдожера и циновских утоваривача до камиона шлепера од по више десетина тона носивости. Они крстаре магистралним путем, просипајују шут са рушевина, возе веома брзо и проузрокују многе удесе. Обраћали смо се њиховим шефовима, али смо добијали одговор да се тако мора да би се што прије обновљају ово подручје. Тада ће одговор сигурно никог не може да задовољи. Градитељи требају брзо, али нико не смје угрожавати јавни саобраћај, а тиме и људске животе.

— Пројекат „Центројуг“ веома је занимљив. Ове године очекујемо знатно више на плану његове реализације. Јетос ће се одржати традиционална изложба „Пуља у Црној Гори“, а у нашим халама ће излагати и радне организације с подручја Далмације, Херцеговине, Србије и Црне Горе, као и области Пескаре, Анконе и Барија у Италији, рекли су нам на Јадранском сајму. Те изложбе ће постати мјеста где ће се договарати важни послови.

С. Г.

Приморске новине

Директор ССРН општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жиросрачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплатна годишња 48 дина; за иностранство двоструко — Рукописи се не враћају.

Санација Старог града завршиће се 1986. године

БЕЗ ЗИМСКОГ СНА

Вјетар телеграфски доноси шапат: НАДЖИВЉЕЋЕМО! Маестрал је с на ма. То је онај повјетарац који ублажује бол и зацељује ране. Вјетар видар. Вјетар човјек.

Кутимо. Прошлогодишњи петнаести април нам је у памети. С хладном језом, која нас још не оставља, путују кроз узбуђено тијело жмарци. Зимско сунце буди у нама заборављене ждрепце неимарства: градићемо! Градићемо порушену! Надградићемо грађе но! Без одмора. Без преда ха. Без зимског сна.

Никад зима није била љепша, но у овој тузи, у овом страдању. Узнемирила се. Понаша се као читав овај народ југословенски. Невјероватно. Санјам ли: вјетар разговара?

МОРЕ ЈЕ ПЛАВО
МРЕЖЕ ПЛЕЛО,
ТАЛАСЕ КРИЛО
У ЊЕДРА СТЈЕЊА,
ОД ПРАИСКОНА
МОРЕ ЈЕ ХТЈЕЛО
ДА МУ ВАСЦЈЕЛО
ЗДАЊЕ КАМЕНА
БУДЕ МАЈЧИНА
РОДНА ГРУДА,
ДА МУ ДЈЕВОЈКА
БУДЕ БУДВА.

— Хоћемо ли и данас на градилиште?
— Поведи нас, човјече!
Силазимо на обалу.
— У Стари град? — пита м.
— Идемо на градилиште!

Градилишта на обали снова. Снови нам уздрмана, а ми сањамо. Не, није само игра. То је истина.

Све се мијења. Треба по журутити. Поздрављамо про лазнике.

У исти мах толико забринутих и насмијаних лица.

И незаборавно се забора вља.

Па то је било и прошло. Далеко му лијепа кућа! Сада се гради. А кад се није градило? Градило би се и да није рушено. А оно мало тuge што је остало у на ма? И без тuge се ни досад није могло.

Сунце зимско, фебруарско, над нама.

Битка за вријеме. Тре ба градити.

Будба није сама.
Раде ЈОВИЋ

ИЗ РАДА ОО СК У БЕЧИЋИМА

Преко 80 стамбено угрожених домаћинстава

На подручју Мјесне заједнице Бечићи 52 стамбена објекта означена су црвеном; а 31 жутом бојом. Сада, десет мјесеци након земљотреса, ситуација је сљедећа: три домаћинства изградила су јо ве, а шест је завршило сана цију оштећених објекта, једнаест их је почело изградњу, а 24 санацију; 26 домаћинства смештено је код родбине и пријатеља, једнаест у одмаралиштима, 19 у помоћним, а 17 у оштећеним објектима. Сва домаћинства која су подијела захтјев добила су бесповратну помоћ и кредит из средстава фонда солидарности.

О овоме је било ријечи на недавно одржаном састанку Основне организације Саве-

за комуниста Мјесне заједнице на коме је анализирано стање у вези реализације оперативног програма задатака VII сједнице Централног комитета СК Црне Горе и II сједнице Комитета ОК СК Будва.

Чињеница што је само девет домаћинства завршило санацију или изградњу, што 35 то управо сада раде, што их је 17 у оштећеним а 19 у помоћним објектима, говори да тренутно стање не задовољава. Разлога томе има више, јер они који су морали санирати оштећене или градити нове стамбене објекте били су суочени с низом тешкоћа. За сакупљање неопходне документације требало је изгубити доста времена.

Грађевински материјал није било лако набавити. У Будви га није било у довољним количинама, те се морао пре возити из других мјеста удаљених и по неколико стотина километара. Тешко се нализала и стручна радна снага. Приватни предузимачи и занатлије су „набијали“ цијене, поготову што је изостала контрола инспекцијских служби. Ни износ кредита из Фонда солидарности, оцијено је, није био довољан.

Домаћинствима која стајнују у помоћним или оштећеним објектима био је обезбеђен и понуђен смјештај у одмаралиштима, али већини то није одговарало (углавном због стоке, или што су жељели да остану „на свом огњишту“), па су се вратили у оштећене објekte.

Радне организације с подручја Мјесне заједнице побринуле су се за смјештај радника чије су породице биле подстаници у оштећеним објектима. Три домаћинства су смјештена у насељу „Вјештица“, а пет у одмаралишту „Нафтагаса“.

Кружке гласине (чак и међу комунистима) да је било неправилности при додјели средстава бесповратне помоћи и кредита и да Савјет Мјесне заједнице није добро обавио посао. Стога је закључено да се на једном од наредних састанака Основне организације Савеза комуниста о томе поднесе извјештај.

АКТУЕЛНО

ЗАДУЖЕЊА

Навикили смо да поједини друштвено-политички радници, односно, како се то у политичком жаргону каже, активисти имају три, пет, па и десетак друштвених задужења. Та пракса, стара колико и наше социјалистичко друштво, у једном времену била је оправдана и нормална. Многи се сјећају периода кад се преко броја задужења која је имао један друг или другарица у извјесном смислу мјерила њихова друштвено-политичка активност. Како се процес демократизације нашег друштва развијао, тако се и питање презадужења појединача постављало на дневни ред, с препоруком да њих треба свести на разумну мјеру. Међутим, ни код нас у општини, а колико је познато и шире, на овом плану се није много постигло: једни те исти људи и даље имају задужења у друштвено-политичким организацијама, Скупштини општине, самоуправним интересним заједницама и уопште у самоуправним тијелима.

У низу мјера и акција које се предузимају у циљу унапређивања колективног рада и одговорности без сумње је и питање о којем је ријеч. Стога је неодржива пракса да се исти људи годинама „врте“ у разним самоуправним органима и формумима друштвено-политичких и друштвених организација, јер то одудара од наше опште оријентације да сви људи и грађани, који су за наш самоуправни социјализам, треба да буду укључени у делегатске скupштине и друга самоуправна тијела, где се заузимају ставови, припремају предлози, утврђује политика и, најзад, демократски одлучује. Уместо тога, појединци с бројним задужењима, хтјeli то или не, у прилици су да се итекако питају, да могу да предлажу и „дигу руку“ за рjeшавање многих питања, која су од животног интереса за радне људе и грађане. И још нешто: без обзира на поштене побуде великог броја њих, чињеница да су свуда присутни и „незамјењиви“ ствара им позицију, позиција привилегију, привилегија могућност да се понекад може да има у виду лични, односно појединачни, умјесто ширег друштвенног интереса. Да и не говоримо колико презадужени другови и другарице физички не могу да одговоре толиким пословима који су им повјерени, ради чега се они не обављају квалитетно, односно како треба. Али, у читавој ствари, чини нам се, најважније је то што због бројних задужења тих појединци стоје по страни многи другови и другарице, који желе и хоће да се истински укључе у битку за даље унапређивање самоуправних друштвених односа код нас у општини, па и шире, без чијег пунијег и директнијег учешћа и нема правог самоуправљања.

Потребно је зато да најприје сваки појединци — активиста сам „преброји“ своја друштвена задужења, односно да то учине друштвено политичке организације и све друге самоуправне структуре које су их делегирале у разне друштвено-самоуправне органе и организације, након чега би сваки од њих задржао само она задужења, која може успјешно да обавља, а не, као што је до сада био случај, да се неки више ките са њима.

И на овом послу мора се бити досљедно: свако, што значи да не би требало да има изузетак, може да има онолико задужења, које зна и може да обавља, чиме ће добити повјерење и шансу многобројни, до јуче анонимни прегаоци, у првом реду млади, да испоље своје способности кроз друштвену активност у широкој самоуправној бази нашег друштва. На то нас обавезује и посљедња прошлогодишња сједница ЦК СК Црне Горе, на којој је, поред осталог, било говора и о овом питању.

М. Пајковић

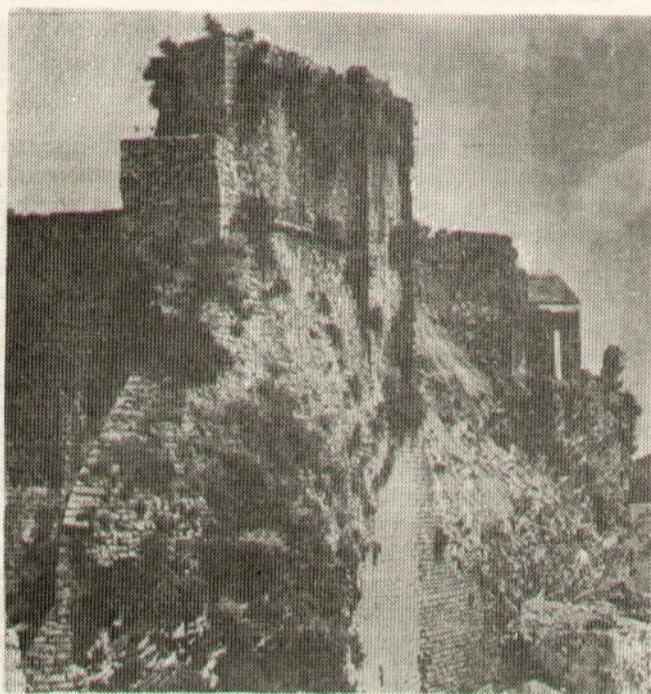
Разматрана актуелна питања из међународних односа

Под предсједништвом Мила Рафаиловића 29. јануара одржана је проширења сједница Општинског вијећа синдиката, којој су присуствовали и предсједници основних организација с подручја наше општине. Разматрана су актуелна друштвено-политичка питања из области међународних односа и унутрашњег друштвено-политичког и економског живота. Закључено је да се на ову тему одржи састанци у свим радним колективима и да се у ту сврху сазову зборови радних људи.

Вијеће је одлучило да све основне организације синдиката сачине програме активности са конкретизовањем рокова, носилаца извршења задатака и извршилаца одређених активности.

М. Т.

С. В.

Страдао је Бедем и други споменици културе

Планом обнове и изградње Општине Будва за 1980. годину предвиђа се усмјеравање средстава Фонда за обнову и изградњу на носиоце планирања који раде на отклањању посљедица катастрофалног земљотреса. Пошто су ова средства ограничена и не могу удовољити потребама за ову годину, носиоци планирања треба да траже и друга код банака и других финансијских организација или организација удруженог рада.

ПОСЉЕДИЦЕ КАТАСТРОФАЛНИХ ЗЕМЉОТРЕСА У 1979. ГОДИНИ

Серијом земљотреса у 1979. години посебно је страдало Црногорско приморје. Поред људских жртава, уништени су или знатно оштећени капацитети у туристичко-угоститељској привреди, индустрији, комуналној инфраструктури и другим гранама привреде. Велика разарања и штете претрпјели су објекти друштвених дјелатности (културне, социјалне, здравствене, просветне и друге јавне институције), порушен је или оштећен већи дио стамбеног фонда у друштвеној и својини грађана. Нарочито су страдали стари приморски градови који представљају јединствене културне вриједности Црне Горе, а страдали су и други споменици културе.

Земљотрес је узроковао велике материјалне штете које, по процјени стручних комисија, износе 70.675.106.000 динара у Црној Гори, а у општини Будва 7.376.534.000 динара (или 10,44% од укупних штета у Црној Гори) чија је структура по дјелатностима сљедећа:

Структура	у %
Саобраћај и везе	0,20
Угоститељство и туризам	41,06
Трговина	2,33
Индустрија	1,03
Образовање, наука и култура	0,43
Здравствена и социјална заштита	0,09
ДПЗ, СИЗ и друштв. полит. организације	4,71
Стамбено-комунална дјелатност	1,29
Водопривреда	0,66
Грађевинарство	0,27
Финансијске, техничке и пословне услуге	0,06
Културно-историјски споменици	27,55
Стамбене зграде	10,42
Остало	9,90
	100,00

У 1980. години за потребе ООУР „Могрен“ треба обезбиједити 30.000.000,00 динара

Предлог плана обнове и изградње општине МАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ-

КОНЦЕПЦИЈА ОБНОВЕ И ИЗГРАДЊЕ

Полазећи од ставова Централног комитета СК Црне Горе и сугестија Републичког друштвеног савјета за обнову и изградњу пострадалог подручја, у обнови и изградњи треба полазити од сљедећих основних начела:

а) У отклањању посљедица земљотреса треба поћи од потреба обезбеђења обнове и изградње порушених и оштећених објеката, њиховог савременог техничко-технолошког нивоа, као и накнаде изгубљене динамике развоја. С обзиром на уништена или оштећена велика материјална добра, обнова и изградња захтијева велика финансијска средства која чутем солидарности обезбеђују све наше социјалистичке републике и покрајине. То налаже обавезу да се обнова и изградња врши на најсвеслажднији и најрационалнији начин, што ствара обавезу код свих носилаца обнове и изградње да се друштвена средства строго намјенски троше и да се с њима постигне што већа ефикасност и рационалност.

б) Новчана средства обнове и изградње обезбеђују се претежним дијелом по основу системских рјешења. Наравно, потребно је ангажовати и сва друга средства на извршавању плана обнове и изградње. Ангажовањем свих расположивих средстава, уз појачане напоре и мобилизацију свих радних људи, грађана и друштвено-политичких фактора, постићи ће се оптимални резултати обнове општине.

в) Реализација плана обнове и изградње треба да тече уз примену и функционисање самоуправног система, јер се путем самоуправног одлучивања обезбеђује максимална самоиницијатива радних људи и грађана, и тиме се ствара један од битних услова за успјешну реализацију циљева и задатака обнове и изградње.

г) У средишту свих активности на плану и у току реализације обнове и изградње треба да буде брига о човјеку, обезбеђење услова за његов живот и рад, дајући приоритет стамбеној изградњи и другим објектима друштвеног стандарда.

д) Реституција културних вриједности и споменика културе захтијева релативно дуг временски период, висок степен стручности, припреме и извођење радова, те према свему томе треба прилагодити средства. С обзиром да Стари град представља јединствену вриједност културне баштине не само наше општине него и шире, као и други споменици културе, неопходно је развити широку координациону дјелатност друштвених, стручних и научних институција на њиховој обнови и ревитализацији. Због тога је неопходно већ у овој години обезбиједити средства за рад на санацијоној документацији културног наслеђа нашег подручја.

е) Неопходно је обезбиједити кадровско осposobljavanje носилаца обнове и изградње у циљу остваривања динамичног и стабилног развоја. У остваривању овог циља треба задржати не само расположиви стручни кадар него кадровски ојачати организације удруженог рада и друге друштvene субјекте.

ж) Самоуправне организације и заједнице морају ускладити своје планове обнове и изградње са

овим планом из разлога што је већина носилаца ових планова, у жељи да што прије изврши санацију својих капацитета, предвидјела прилив далеко већа средства из системских рјешења него што се она могу обезбиједити у овој години.

УСМЈЕРАВАЊЕ СРЕДСТАВА ФОНДА ЗА ОБНОВУ И ИЗГРАДЊУ

На основу штета узрокованих земљотресом утврђи се конкретно усмјеравање средстава по појединим дјелатностима и корисницима. У циљу обнове и изградње подручја у Црној Гори пострадалог од земљотреса формиран је Републички фонд за обнову и изградњу.

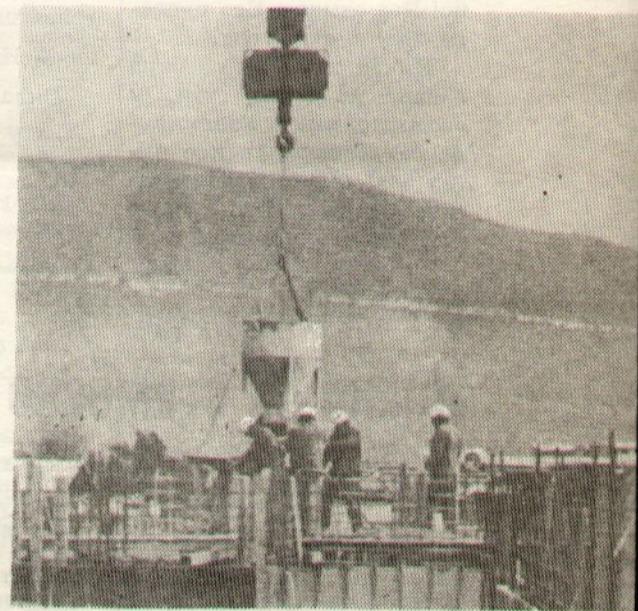
Средства Фонда формирају се од средстава која социјалистичке републике обезбеђују за обнову и изградњу подручја у СР Црној Гори, средстава које у исту сврху усмјеравају и друге друштвено-политичке заједнице, основне организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице, кредита банака и других финансијских организација, ауитета по кредитима из средстава фонда, као и других средстава која се обезбеђују за исте намјене.

Средства овог фонда ће се користити за исте намјене:

— обнову и изградњу привредних и објеката друштвеног стандарда, споменика културе и објеката у општој употреби,

— санацију и изградњу станова у друштвеној својини,

— санацију организација удруженог рада које у свом пословању исказују губитке који су посљедица земљотреса,

На градилишту „Конград“

— обнову и изградњу објеката ЈНА и других објеката којима Федерација располаже,

— санацију и изградњу станова и стамбених зграда и привредних објеката у својини грађана,

— припремне радове за обнову и изградњу (планирање, пројектовање, рашчишћавање и уређивање земљишта и сл.),

— за Савезну омладинску радну акцију „Братство и јединство“ на инфраструктурним и другим објектима заједничког интереса,

— отклањање других посљедица земљотреса.

ПЛАН УСМЈЕРАВАЊА СРЕДСТВА ПО НАЈДОБРОЈЕНОМ И КОРИСНИЦИМА САНАЦИЈА И ИЗГРАДЊА ДРУШТВЕНИХ СТАНОВА

Стамбени фонд знатно је страдао у земљотресу прошле године. Штете на становима у друштвеној својини износе 203 милиона динара исказана преко Самоуправне интересне заједнице становаша.

У изградњи је 425 нових станови, неки су плаћени или су из њих обезбиједена друга средства, а за 332 стана треба да у 1980. години обезбиједити средства. Мјесто градње ових станови, као и извођаче радова, дајемо у сљедећој табели:

Мјесто и извођач радова	Број станови
Будва—Поље—Запад, извођач „Конград“	140
Насеље Под Дубовицу, извођач „Хидротехника“	76
Насеље Лугови—Подкошљун, извођач „Рад“	44
Насеље Минићи—Радановићи, Петровац, извођач „Новоградња“	56
Стамбена зграда С—16, Петровац	16
УКУПНО:	232

Будва за 1980. годину

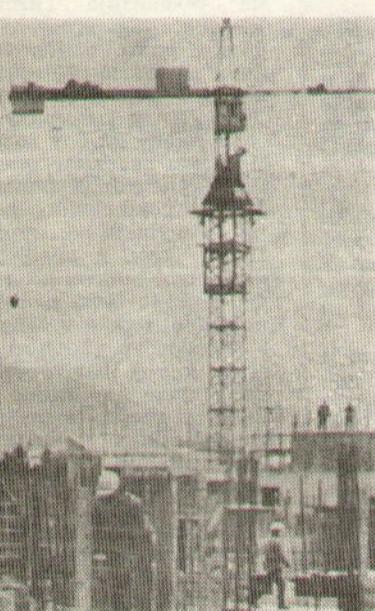
7,376.534.000,00 дин.

Стамбене зграде су страдале у земљотресу и че је оштећено (зграде обиљежене жутом бојом) 2.000 m² стамбеног простора, док је 7.000 m² обиљежено са три зелене линије. Због недостатка средстава у овој години треба санирати само стамбене зграде означене жутом линијом.

Будући да се изградња нових становова и санација постојећих стамбених зграда очекује до маја ове године, то је потребно до тог рока обезбиједити средства у износу 350.000.000 динара из Фонда за обнову и изградњу. Очекује се да ће овај износ бити повољан и поред тога што СИЗ становаша својим програмом обнове и изградње предвиђа већа средстава.

САНАЦИЈА И ИЗГРАДЊА ТУРИСТИЧКО-УГОСТИТЕЉСКЕ ПРИВРЕДЕ

Земљотрес је нанисио тешке посљедице туристико-угоститељској привреди. Више од 40% укупних штета у Општини Будва односи се на ову дјелатност. С обзиром на веома ограничена средства Фонда за обнову и изградњу у овој години, то приоритет треба дати санацији капацитета, који ће бити стављени у функцију овогодишње сезоне. Ова грана дјелатности истиче потребу обезбеђења више од 500 милиона динара за 1980. годину, за довршење апачетих радова на санацији и изградњи капацитета, као и оних чија је пројектна документација израђена и чека на реализацију. Потребе, као и предложене средства, дајемо у следећој табели:

— борба за рокове

У 000 динара

Организација — корисник средстава	Висина директне штете	Потребна средства у 1980.	Предложена средства у 1980.
Словенска плажа"	1,034.057	40.000	—
Бечићка плажа"	413.363	530.000	430.000
Свети Стефан"	87.312	140.000	130.000
Авала"	93.153	450.000	—
Петровац"	72.979	30.000	10.000
Ас" — Перазина До	66.080	130.000	130.000
Палас"	240.239	60.000	60.000
Монтенегроекспрес"	9.800	150.000	20.000
Могрен"	55.246	50.000	30.000
УКУПНО:	2,072.229	1,580.000	810.000

У угоститељско-туристичкој привреди приоритет обезбеђења средстава треба дати санацији капацитета које ће се користити за овогодишњу сезону, а то су хотели на Бечићкој плажи и у Светом Стефану. Такође се сматра нужним обезбиједити средства за изградњу хотела РВИ у Петровцу и куповину хотела "Ас" у Перазини Долу. За потребе организација удруженог рада домаће радиности — "Могрена" и "Петровца" — предлаже се обезбеђење изградње по једног ресторана. Због недостатка средстава неће се моћи у овој години почети изградња хотела "Авала", али у следећој години треба дати предност овој инвестицији. У недостатку средстава у фонду треба тражити додатна средства од банака и других организација.

САНАЦИЈА ТРГОВИНЕ

Трговини је земљотрес нанисио знатне штете, а оне су веће индиректне него директне и укупно износе више од сто милиона динара. Највеће штете у трговини претрпљена је организација удруженог рада „Јадран“. Основне инвестиције у трговини треба усмјерити за куповину Тржног центра. Овај објекат је грађевински одавно завршен и требало би га ове године ставити у функцију. За то се планирају средства у износу 70.000.000 динара.

ОБНОВА И ИЗГРАДЊА ОБЈЕКАТА ОБРАЗОВАЊА, КУЛТУРЕ И ДРУШТВЕНИХ ДЈЕЛА

На подручју образовања треба обезбиједити средства за изградњу Основне школе „Мирко Срзентић“ у Петровцу, како би се у њој настава одвијала у школској 1980/81. години.

У земљотресу је страдао Дом културе „Гојко Краповић“, — за његову санацију и реконструкцију треба 80.000.000 динара. Неопходно је обезбиједити бар дио тих средстава за ову годину.

Санирање, обнова и ревитализација споменичког фонда временски ће дуже трајати у односу на све друге задатке обнове и изградње. У овој години планира се средство за израду пројектне документације и припремне радове.

Органи Скупштине општине раде у ненормалним условима јер је њихова зграда срушена у земљотресу. За изградњу нове зграде планира се обезбеђење дијела потребних средстава.

Висина средстава за санацију и изградњу појединих објеката даје се у следећој табели:

У 000 динара

Организација — корисник средстава	Висина штете	Потребна средства у 1980.	Предложена средства у 1980.
Осн. шк. „Мирко Срзентић“	11.307	30.660	25.000
Обнова Старог града	1,879.190	285.000	40.000
„Зета филм“	55.112	65.000	30.000
Скупштина општине	81.985	40.000	20.000
УКУПНО:		420.000	115.000

САНАЦИЈА И ОБНОВА ОБЈЕКАТА ИНФРАСТРУКТУРЕ

Земљотрес је оштетио многе инфраструктурне објekte на нашем подручју (канализациони систем, пословне објекте и др.), те је потребно наставити с њиховим санирањем. Из Фонда за обнову и изградњу треба инвестикирати у санирање канализационог система пет милиона динара.

ПРЕДЛОГ ПЛАНА УКУПНИХ УЛАГАЊА ИЗ ФОНДА ЗА ОБНОВУ И ИЗГРАДЊУ У 1980. ГОДИНИ

(У 000 динара)

Корисници инвестиција	ИЗНОС
СИЗ становаша	350.000
Туристичко-угоститељска привреда	810.000
Трговина	70.000
СИЗ основ. образ. и васпитања	25.000
СИЗ културе и науке	40.000
„Зета филм“	30.000
Комунално-стамбено предузеће	5.000
Скупштина општине	20.000
УКУПНО:	1,350.000

ОРИЈЕНТАЦИОНИ ПРЕГЛЕД РАСПОРЕДА СРЕДСТВА КОЈА СЕ ОЧЕКУЈУ ОД РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ЗА ОБНОВУ И ИЗГРАДЊУ ДО КРАЈА 1986. ГОДИНЕ

Процијењена штета на подручју наше општине износи 736 милијарди. У укупној штети штета на материјалним доброма на којима постоји право својине грађана учествује са 108 милијарди, тако да штета у друштвеннем сектору износи 628 милијарди динара.

Уколико би се прихватио Закон о средствима за отклањање посљедица катастрофалног земљотреса који је задесио подручје Социјалистичке Републике Црне Горе у 1979. години, као што је дат у најчешћу, наша општина би требала да добије из Републичког фонда за обнову и изградњу 628 милијарди динара за друштвени сектор и 108 милијарди дина-

Земљотрес је оштетио канализациони систем и друге инфраструктурне објекте

ра потрошачких кредита за становништво. За реализацију привременог програма у 1979. години добили смо 62 милијарде старих динара. Планом обнове и изградње за 1980. предвиђено је 135 милијарди динара, тако да нам до 1986. године остаје да добијемо 431 милијарду динара.

Слиједећи динамику обезбеђења средстава, која је дата у најчешћу Закона, наша општина би, сјајмјерно учешћу у укупној штети (10,44%), од Републичког фонда добијала слиједеће износе:

Година	Средства која ће добити Будва од Републ. фонда
1979.	625.000.000
1980.	1,350.000.000
1981.	880.000.000
1982.	740.000.000
1983.	760.000.000
1984.	630.000.000
1985.	630.000.000
1986.	670.000.000
	6,285.000.000

Предвиђена средства би се по годинама усмјерила на изградњу следећих објеката.

У 1981. години износ од 880.000.000

Завршетак радова на згради „З. филма“	30.000.000
Завршетак Административног центра	40.000.000
Инфраструктура	10.000.000
Спортски објекти	20.000.000
Изградња хотела „Авала“	600.000.000
Стари град	100.000.000
Хотел у Петровцу	80.000.000
	880.000.000

У 1982. години износ од 740.000.000

Завршетак хотела у Петровцу	150.000.000
Стари град	250.000.000
Хотели на Словенској плажи	350.000.000
	740.000.000

У 1983. години износ од 760.000.000

Стари град	300.000.000
Словенска плажа	400.000.000
Кампови	60.000.000
	760.000.000

КУЛТУРА, ОБРАЗОВАЊЕ И ФИЛМ * КУЛТУРА, ОБРАЗОВАЊЕ И ФИЛМ * КУЛТУРА, ОБРАЗОВАЊЕ И ФИЛМ *

Кадар из филма „Телевизијска мрежа“

ОТВОРЕН ДЕСЕТИ ФЕСТ

ЈЕДИНСТВЕНА ФИЛМСКА МАНИФЕСТАЦИЈА

У Београду је 8. фебруара увече свечано отворен У великој дворани Центра „Сава“ ФЕСТ 80, јединствена филмска манифестација у свијету, популарно названа фестивал најбољих филмова свијета, прозивених и приказаних 1979. године у Капу, Берлину, Москви, Венецији, Сан Себастијану, Довилу и на другим фестивалима.

ФЕСТ 80. отворен је приказивањем америчког филма „Апокалипса данаас“, чуvenог режисера Френсиса Ка поле, добитника „ексквик“ „Златне палме“ на прошлогодишњем Канској фестивалу. Глумачку екипу овог филма предводи Марлон Брандо, а поред њега учествују Мартин Шин и Роберт Дајвал. Овај филм приказује се исте вечери и у Великој дворани Дома синдиката, у којој је свечано отворено претходних девет фестивала.

Из овогодишњег фестива лу треба да се прикажу 54 филма из 22 земље, на основу предлога селектора који су видјели филмове на фестивалима или на други начин. Радну групу именовану од стране Извршног савјета ФЕСТ-а сачињавају познати филмски критичари и филмски радници: Милутин Чолић, редактор „Политике“, Радослав Зеленовић, уредник Филмске редакције ТВ Београд, Мића Милошевић, филмски критичар и редактор, Мића Јовановић, филмски критичар и Љуба Радичевић, уредник Производног програма ТВ Београд.

Одабрани филмови распољени су у неколико програма: Најбољи филмови свијета, Хоризонти, Филмска пада (за дјецу) и Суочавања. Наравно, највише интересовања гледаоци имају за програм Најбољи филмови свијета, који се приказује у Великој дворани Дома синдиката и реновираној биоскопској дворани „Козара“. Између осталих приказање се амерички филм „Телевизијска мрежа“ (Сидни Ламет), италијански „Проба оркестра“ (Федерико Фелини), „Мјесец“ (Бернардо Бертолучи), мађарски „Ергела“ (Андраш Ковач), амерички „Манхатан“ (Вуди Ален), пољски „Без анестезије“ (Анџеј Вајда), амерички „Норма Рен“ (Мартин Рит), италијански „Христос се зауставио у Еболију“ (Франческо Рози), за падно-њемачки „Лимени до-

бон“ (Фолкер Шелендорф), амерички „Коса“ (Милош Форман), совјетски „Сибиријаде“ (Андреј Михалков-Кончаловски) и „Јесењи маратон“ (Георгиј Данелија) амерички „Велики Цек“ (Питер Богдановић), енглески „Супермен“ (Ричард Донер), кубански „Портрет Терезе“ (Пјастор Вега), француски „Тесе“ (Роман Полански), амерички „Ратници подземља“ (Волтер Хил), „Осми путник“ (Рудиј Скот) „Кинески синдром“ (Џејмс Бриџис) и други. У званичном програму ФЕСТ-а налазе се три филма са листе „Зета филма“: „Телевизијска мрежа“, „Јесењи маратон“ и „Портрет Терезе“. Филм „ТВ мрежа“ трећи пут се узврштава у званични програм ФЕСТ-а. Из тога се види очигледна заинтересованост да се овај филм прикаже на фестивалу. Прошла два фестивала то није било могуће учинити, јер амерички продавац-компанија „Јунајтед артист“, није магла да прода филм из Југославију, пошто он „у негативном светлу“ приказује једак дио америчког начина

живота. Пошто је прије неколико мјесеци скинута та забрана, „Зета филм“ је купила филм, па је и ФЕСТ могао да га уврсти у програм. Режисер овог филма је познати Сидни Ламет, а главно улоге играју Питер Финч, Феј Даповеј, Вилијам Холден, а сценариста је чувени Педи Чајевски. Овај филм добио је четири „Оскара“: за главну мушку улогу, за главну женску улогу, за епизодну женску улогу и за најбољи сценарио. „Зета филм“ има на програму ФЕСТ-а и филм „Јесењи маратон“ који је добио Гран при на Филмском фестивалу у Сан Себастијану и једну од највећих награда на Међународном филмском фестивалу у Москви. Кубански филм „Портрет Терезе“ добио је награду за главну женску улогу на Фестивалу у Москви. Са репертоарског листе „Зета филма“ селектори су били предвидјели још неколико нових филмова, али дирекција ФЕСТ-а није успјела да прибави копије, па се њихово приказивање одложило за следећи ФЕСТ. М. М. Н

ФИНАНСИРАЊЕ ОСНОВНОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Припремљен нацрт самоуправног договора

Самоуправна интересна заједница основног васпитања и образовања у Будви припремила је нацрт самоуправног споразума о основа-ма и мјерилима за стицање доходка васпитно-образовних организација које обављају дјелатност предшколског, основног и основног му-зичког образовања и васпитања у будванској општини. Овим споразумом утврђује се начин расподеле средстава СИЗ основног образовања, намирењених за финансирање дјелатности организација удруженог рада, које обављају дјелатност предшколског и основног образовања. Ова мјерила и критеријуми полазе од слободне размјене рада између корисника и давалаца образовно-васпитних услуга, развијања до ходовних односа и проширења материјалне основе. Основа за утврђивање учешћа у расподјели за редовну дјелатност је програм, обим и услови рада, квалитет извршења задатака корисника средстава и цијена образовних услуга. Висина средстава

и друга права и обавезе утврђивају се уговором између корисника средстава и СИЗ-а. Уговор се закључује на једну годину, а уговорена средства могу бити смањена или увећана, зависно од смањења или повећања дјелатности. Под договореном цијеном васпитно-образовног рада подразумијева се износ средстава потребних за извршење усвојеног програма. Све организације, корисници средстава, дужне су да донесу годишње програме рада, а основу за њих чине наставни план и програм, оп-

шта акта школе, програм ра-

звода предшколског и осно-

ног образовања и васпита-

ња. Уз годишње програме ра-

да корисници средства доста-

вљају и план финансијских

потреба. Самоуправни орга-

ни СИЗ разматрају програм

корисника средстава и доно-

се закључује о његовом при-

хватању. Прихватањи про-

грам, који се односи на ци-

јелу календарску годину, по-

стаје основ за остваривање

средстава корисника средста-

ва.

Марко Таповић

Манскебал „Маестрал 80.“

У суботу, 9. фебруара, у организацији „Монтенегротуриста“ и туристичких савеза Боке котарске и општине Будва, организован је у хотелу „Маестрал“ маскенбал поводом „Празнице мимозе“. У програму су учествовали Градска музика, Мажоретке, Херцегновски тромбоњери, најуспјелије маске „Мимозе 80“ и локално инструментални састави „Егзодус“, „Еукалпитс“ и „Бокељи“.

Награде за маске — пут у Польску, тродневни боравак у хотелима „Маестрал“ и „Кастел-Ластва“, затим тродневна викенд — обезбиједили су „Монтенегроекспрес“, основне организације удруженог рада „Хотели Свети Стефан“ и „Палас“, као и пословнице „Унис“ и „Компас“.

За посетиоце маскенбала била је организована богата лутрија, а премије су обезбиједили „Јадран траговина“, „Јадрански сајам“, „Житокомбинат“, „Хотели Свети Стефан“, „Зета филм“ и Туристички савез општине Будва.

Снимаће се филм о 13. јулу

Прије извјесног времена Предсједништво ЦК СК Црне Горе размотрило је информацију о раду на остваривању пројекта умјетничког филма и телевизијске серије о тринаестојулском устанку. Предсједништво је оцјенило да је неопходно уложити напоре да се превaziју настале тешкоће, како би се сва два значајна филмско-телевизијска дјела, која говоре о славним јулским данима 1941. године у Црној Гори, привела крају идуће године, када пада 40-годишњица устанка црногорског народа.

Као што је познато, играни филм о тринаестојулском устанку снимаће се у продукцији „Зета-филм“ из Будве, док ће телевизијску серију на исту тему реализовати Телевизија Титоград у сарадњи са „Зета-филмом“. М.

„ЗЕТА ФИЛМ“ ЗА ГЛЕДАОЦЕ

На завидном умјетничком нивоу

„Зета филм“ је прије два године објединила производњу и промет филмова у нашој Републици. С обзиром да је њена зграда тешко оштећена у априлском земљотресу, морала се преселити у подрумске просторије Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, где ће остати до завршетка санационих ра-

ОДОБРЕНИ ПЛАНОВИ

Комисија за преглед филмова прегледала је и одобрila за јавно приказивање познати совјетски филм „Да живи Мексико“, монтиран од материјала који је 1931. и 1932. године снимио великан филмског екрана Сергеј Ајзенштатиј. Монтажу је извршио једини његов преводији сарадник Григориј Александров.

Цензура је одобрила и грчки филм „Завјера око нафтe“, западно-њемачки „Шпанске маслинке“, хонгконшки „Моћни пекински човек“ и совјетски „Љубави моја, туга моја“. Н. К.

дова — како се очекује — до јула ове године.

Од два документарна филма о априлској катастрофи у нашој Републици, један је — о разореним културноисторијским споменицима — завршен и већ се приказује, а други — о послеицима стихије — налази се у завршној фази монтаже.

Копродукција „Зета филм“, телевизија Титоград и Њемачке Демократске Републике, филм „Которски морнари“ приказан је премијерно 18. децембра 1979. у сали Дома ЈНА у Титограду.

У плејну за ову годину је снимаше два краткометражна документарна филма — о Јовану Томашевићу, оснивачу Комунистичке партије у Црној Гори, и првој Комунистичкој општини на Јадруну, која је била формирана прије 60 година у Петровцу.

Репертоар уvezених филмова, као и ранијих година, чине дјела изузетних умјетничких вриједности, разноврсног жанра и из великог броја земаља. Један од најинтересантнијих је, добитник пет „Оскара“ за прошлу годину, филм „Ловац на јелене“, о коме се много говорило и који је крајем прошле године у београдским биоскопима видјело преко 160.000 гледалаца. Ту је, такође, чувени амерички филм „Телевизијска мрежа“. „Небо може да сачека“, такође амерички филм, имао је девет номинација за „Оскара“. „Збогом Емануела“, филм француске производње, који је веома гледан у свијету, вјероватно ће и код нас имати бројну посјету. „Грчки бродовласник“ је екранизација приче о бурном и незаситном животу пребогатог Аристотела Оназиса и Жаклије Кенеди.

„Зета филм“ није заборавила ни кинематографије ма лих земаља. Гледаћемо тајландски филм „Прељубница“, индијске „Повратак“ и „Попово су се срели“ и ирански „Циклус“.

Кинематографија Совјетског Савеза заступљена је најбољим филмовима „Да живи Мексико“, који је снимљен према материјалима сла вног Ајзенштатија, „Јесењи маратон“, побједник фестивала у Москви и Сан Себастијану, „Степа“ и фантастични балет „Иван Грозни“. На репертоару су чехословачки филмови „Брат који паравреди“ и „Снови у возу“, те мађарски „Не могу живјети без музике“. С. Поповић

ЗА МЛАДЕЋЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ ОСВЕДЕ

ВЕСНА ПАРУН — ПЈЕСНИК БОГАТОГ ИЗРАЗА

Весна Парун

Весна Парун је једна од истакнутих представница жена писаца у нашој савременој књижевности. Појава њене прве књиге пјесама „Зоре и вихори“ (1947) означила је прекретницу на путу развитка послијератне хрватске поезије. Од тада па до данас стално објављује махом поезију и поезију за дјецу у многим југословенским часописима и листовима. Њене пјесме одликују се топлином и једноставним, али богатим изразом. Написала је најљепше стихове о својој домовини.

Рођена је 1922. године на острву Зларину, код Шибеника, где је завршила основну школу. Гимназију је похађала у Сплиту, а студирала је на Филозофском факултету у Загребу, где и сада живи као професионална књижевница.

Одмах послије рата скренула је на себе пажњу читалаца и књижевне критике. Објавила је десетину књига пјесама, од којих су најпознатије: „Пјесме“, „Црна ма-

ЈА ВОЛИМ

Ја волим, земљо, твоје руке бијеле,
и шапат траве за починак дјеци.
И волим ноћ, и пјесме зарудјеле
и ријече тихе уснуле на ријеци.

Ја љубим стопе твоје, стадо росно,
и љубим мојно, дивно тијело строја.
И твоје чело ведро и поносно,
и твоје младе немире без броја.

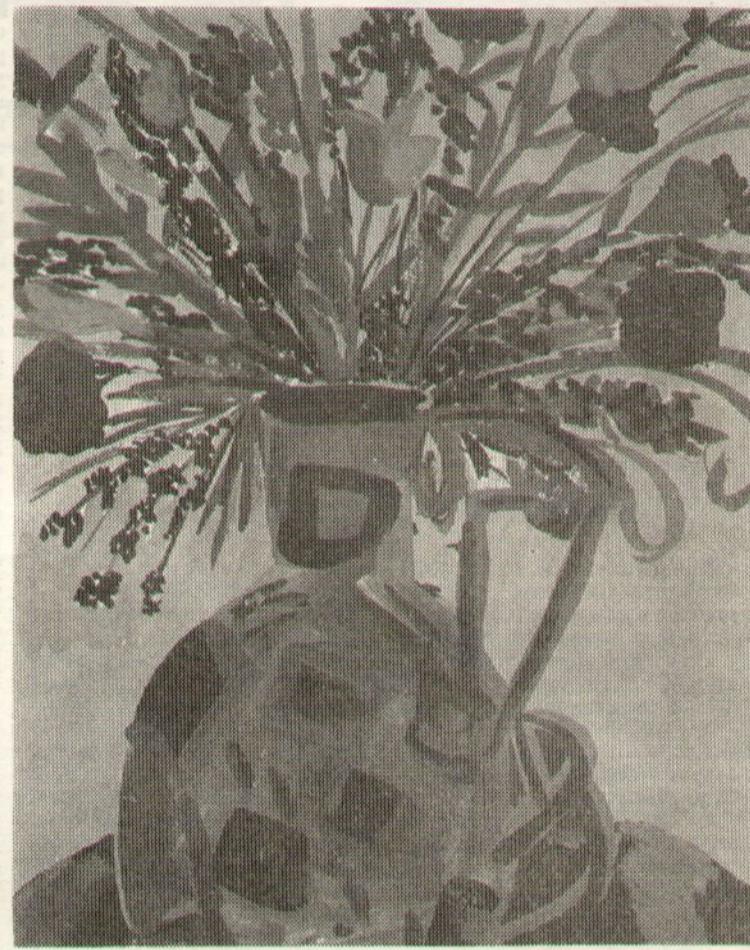
И дијелим с тобом саја твојих брига,
кроз твоја уста пашњак проговори.
И рука што је расла поврх књига
сестра је тврдој песници морнара.

О родитељкој Млијеко топлих њива!
Дах материњства што у житу бдије!
Стасита земљој младости и шљива,
твој шумни дан о врелу груд ми бије.

слина“, „Видрама вјерна“, „Ропство“, „Пусти да отпочинем“, „Корал враћен мору“, „Била сам дјечак“, „Јао јутро“, „Вјетар Тракије“. Написала је и више књига пјесама за дјецу: „Патка Златка“, „Зец мудријан“, „Туга и радост шуме“, „Коријачин ојклоп“, као и стиховане романе: „Мачак Цингискан и Мики Траси“, „Мики славни капетан“, „Мики и баба Пим-Бако“.

Весна Парун се бави и превођењем. Објавила је низ превода бугарске поезије, а и њени стихови су превођени на многе језике.

Добитник је више награда и признања.

Биљана Пешић: Ваза са цвијећем

СЕДАМ СВЈЕТСКИХ ЧУДА

Маузолеј у Халикарнасу

Ријеч „маузолеј“ (монументална гробница) долази од имена велике гробнице Маузола, краља Карије, на југозападној обали Мале Азије. Пошто је он умро 353. године прије наше ере, његова супруга Артемизија, која му је била веома одана, затражила је од грчких скулптора и архитекта Сатира и Питиоса да изграде и украде величанствен споменик за Маузолове посмртне остатке. Иако је она умрла двије године послије свога мужа, архитекти су наставили градњу споменика.

Не зна се поуздано како је маузолеј изгледао, али пронађени остаци показују да је то била велика мермерна зграда у облику квадра, висока 40 метара, окружена којонадом од 36 мермерних сту-

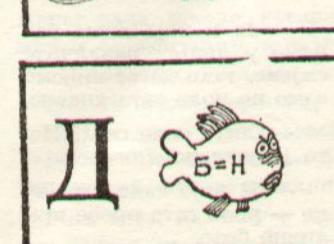
бова на којима је почивао кров у облику мермерне пирамиде. На самом врху налазила се прекрасно исклесана кочија са четири коња у којој су стајали кипови краља и краљице.

Маузолеј на Халикарнасу убрзо је постао веома познат и посећивани су га и људи из удаљених крајева. Били су задивљени његовом брилијантном љепотом и сјећали се краља Маузола — баш као што је његова супруга жељела.

Добро очуван све до ХХ вијека, маузолеј је страдао у земљотресу, усљед кога се срушио његов горњи дио. Године 1402. витезови Реда св. Јована, повлачећи се пред Турцима, запосјели су Халикарнас, да би га употребили као поморску постaju. Поди-

гли су тврђаву св. Петра на улазу у луку, а за то су користили камење из рушевина маузолеја. Током наредних стотину година тврђава је прошириvana, па је тако готово читав камен употребљен. Гусари су касније пронашли неке скривене трезоре и наставили даља разарања. Једино што је остало неу ништено било је 13 рельефних плоча с представом Амазонки у борби с Херкулом и Грцима, које су биле уклопљене у зидове тврђаве.

РЕБУСИ ● РЕБУСИ

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Легенде о Амазонкама

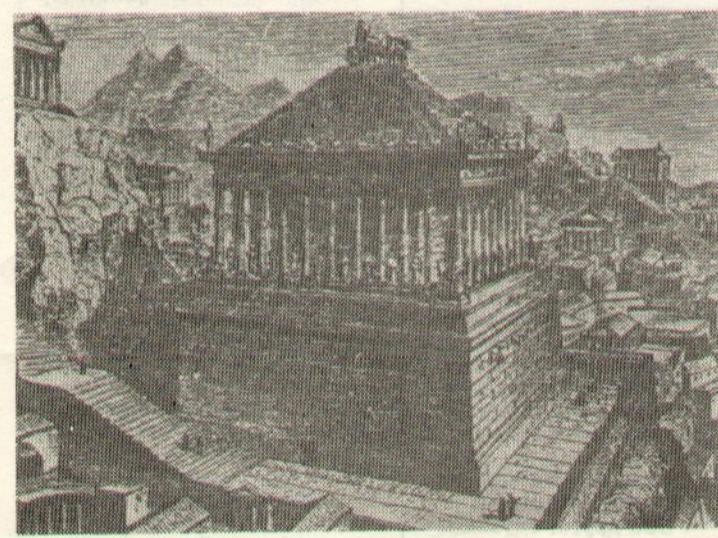
ЛЕГЕНДЕ О АМАЗОНКАМА, које су инспирисале много приповједаче, сликаре и вајаре, сретамо у предањима разних народа, па и у онима која досежу до иконског доба. Најстарију и најпознатију верзију мита о женама које пису под влашћу мушкираца налазимо у „Илијади“, затим у причама о Херкулу, Тезеју, Ахилу и Аргонаутима. Есхил, Херодот, Страбон и други хеленски историчари и писци сматрали су да је Мала Азија постојбина же на — ратника. Античка квизица прихватили су и много средњевјековни аутори — према њиховом мишљењу, земља Амазонки налазила се на сјеверу или сјевероистоку Европе. Један арапски хроничар из ХІІ вијека забиљежио је тобожње постојање женског града на једном острву у западном мору. Амазонска острва помињу се у X, ХІ и у ХІІ вијеку.

Предања о Амазонкама постоје и у земљама Далеког истока и на западној обали Тихог океана — од Суматре до Јапана. У „Књизи чуда“, арапском дјелу с краја деветог и почетка десетог вијека, може се прочитати да се на крају Кинеског мора налази острво насељено женама које вјетар оплођује. Малајци домовину Амазонки лоцирају на неком острву близу

Суматре, а један од најпознатијих средњевјековних кинеских путника, Хуан-Цанг, указује на амазонско острво „југозападно од Византа“.

У легендама о Амазонкама, као њихова постојбина, помињу се и Индијски океан. Марко Поло је сматрао да далеко од Космакорама (помиње га као неку краљевину, без ичега прецизнијег), у сред океана, постоје два острва, удаљена једна од другог око тридесет миља — па једном живе само мушкираци без жене, а на другом само жене без мушкираца. Мушкираци одлазе на Острво жене само на три мјесеца годишње — март, април и мај. Жене чувају синове до навршene дванаесте године, послије чега их шаљу очезијама.

Према неким предањима, домовину Амазонки треба тражити негдje у Атлантском океану — на данашњем Маргинију или Светој Луцији... У једној ирској легенди помињу се Дјевичанско острво, Острво жене и Блажено острво... Колумбо говори о „Острву са 11.000 дјевица“. Најјероватније и Дјевојачко острво, која припадају Антилима, дугују своје име тој старој легенди о женама — ратницима којима су пропиши забрањивали да отхране мушки дјецу.

Надгробни споменик вољеном владару и мужу: реконструкција маузолеја

СПОРТСКИ ЖИВОТ

Зоран Белькаш с несвакидашњим уловом

Зубатац на удици

Приче које круже нашом обалом да је неки земљотрес све мање рибе, риболовци често демантују. Мреже су опет пуне плаве, а у баркама се нађе и оне боље, бијеле племените рибе.

Да риболовци имају разнотипни улови најчешће је да је то услед одлазити на пучину баркама и забављати удицу са обале показао је недавно и један од најмлађих риболовца, дванаестогодишњи Зоран Белькаш, ученик шестог разреда Основне школе. Он

је прије десетак дана у Бечићима имао лијеп улов.

— Када је почело да трза, нијесам ни сањао да се ради о већој риби — прича Зоран, који се необично радује свом првом већем улову. — Но, када је трзање било свејаче и како сам једва држао најлонски конац, знао сам да је већа риба. Уловил сам зubaца, једну од најплеменитијих и најукуснијих риба, тешког три килограма и 500 грама.

Старији риболовци кажу да је ријеткост да се на удици улови зubaца те тежине.

С. Г.

Изразит таленат

Дјечачки безазлено лице, смеђа коса, дуге руке и ноге. Тих и повучен, до ста омиљен међу својим друговима. У рингу је неуважљив, необично брз и спакан за своје године. У будви се о њему, нарочито међу његовим вршњацима увршио прича. Дјечаци му се диве, они старији и боље упућени у тај не племените вјештине ка жу да ће бити добар боксер.

Ријеч је о Милораду Митровићу, члану Боксерског клуба „Будва“. Тек је навршио петнаест година — ученик је осмог разреда Основне школе „Стефан Митров Љубиша“. Боксује у бантам категорији. За сада је успио да нађеово времена и за школу и за тренинг.

— Ради се о изузетном таленту и, уколико се буде развијао како предвиђамо, пред њим је лијепа будућност. Недавно је имао први званични меч у Никшићу против седам година старијег Вушковића, члана „Никшића“, и сасе је одушевио — није био поражен — каже његов тренер Павле Бучај.

Клуб „Будва“ се стабилизује. Добио је помоћ од Међународног омладинског центра и Боксерског клуба „Будућност“. Највећа је невоља што нема просторија за тренинг, али се надају да ће се нешто учинити и за овај спорт за који постоји интересовање међу младима.

Г.

КАЗАЛИ СУ...

ЉУБАВ ЈЕ ВЈЕЧИТО МЛАДА

АЛФРЕД ДЕ МИСЕ: „Љубав је вјечито млада, само су начини како је исказујемо веома стари.“

*

ХЕМИНГВЕЈ: „Што више пишете, то сте усамљенији.“

*

ИЉФ: „Неопходно је да административицу покажете неки акт, иначе неће вјеровати ни да постојите.“

*

БЕКОН: „Супруге су младим људима љубавици, пријатељице су у средњим годинама, његоватељице старијих људи.“

*

ХИЧКОК: „Да су у доба моје младости постојали јоргани са електричним загријавањем, сигурно се никад не бих оженио.“

*

ХАКСЛИ: „Лакше је доспјети до Марса него до самог себе.“

*

ИСИДОРА ДАНКАН: „Мушкарци су као зуби: дugo траје док се добију; кад их имамо, често нас боле, а када их више нема — за собом остављају празнину.“

КО ЈЕ ПОЈЕО ЈАБУКУ?

Швајцарац прича свом петогодишњем синчићу причу о Виљему Телу и о гађању јабуке луком и стријелом.

Малишан је пажљиво слушао да би на крају упитао:

— Добро, а ко је најзад појео ту јабуку?

ИЗ ПРОШЛОСТИ
НАШЕГ КРАЈА

Kрајем XVI и почетком XVII вијека дошло је до промјене у односу снага између Османлија и европских земаља. Иако није успио да створи велики хришћански савез против Турака, папа Климент VIII није се одрекао рада на организовању отпора покорених народу, и то у првом реду у сје верној Албанији, Црној Гори и Херцеговини. За вријеме аустријско-турског рата (1593 — 1606) бечки двор је настојао да дигне на устанак Босну, Херцеговину и Црну Гору. С тим у вези извјесни Франко Бртучевић радио је да за покрет против Турака придобије црногорског владику Руфима, који је био спреман да подржи акцију аустријског двора. „Ја рече ни владика и бискуп“ — пише Руфим — „обетујем се свима првими главами наше земље да ћemo бити сви синови послуха свитности царева, и ако буде от пострибе умртити на његовој служби...“

Упоредо с бунама и устанцима у Црној Гори, Брдима и Херцеговини, у ове крајеве стижу агенти хришћанских држава, међу њима и бројни политички пустолови и занесењаци, са циљем да организују отпор међу подјармљеним народима на Балкану. Неки од њих, „неизвјесног и сумњивог поријекла“, подносе најразноврсније предлоге и планове о ослобођењу од Турака и нуде

Александар Паштровић

ПРЕТХОДНИК ПУСТОЛОВА СТЈЕПАНА ЗАНОВИЋА, АЛЕКСАНДАР НИКОЛИН ПАШТРОВИЋА, АУТОР ПЛАНА О „ЗАУЗИМАЊУ МАКЕДОНСКОГ КРАЉЕВСТВА“, ПРЕДСТАВЉАО СЕ КАО ПУНОМОЋНИК ШПАНСКОГ КРАЉА, ДИЈЕЛИО ЗВАЊА, ОБЕЋАЊА И НОВАЦ...

их Риму, Мадриду, Торину, Напуљу и Грачу, иступају у име главара и покрајина које никада нијесу видели, чак не презују од фалсификована пуномоћија, писама и печата.

Александар Николин из Паштровића, претходник познатог пустолова Стјепана Зановића, свој план о покретању устанка на Балкану по днију је прво шпанском двору, а затим је испланирао за једничку акцију аустријског цара, шпанског краља, савојског војводе и римског папе. Прво је требало, према његовој замисли, ослободити од Турака Албанију, а онда и остала поробљене земље на Балканском полуострву.

Савојски војвода Карло Емануило I заносио се новима о краљевској круни. Поништо је сазнао да је планом Александра Николина врховно заповједништво намијењено њему, позвао је пустолова у Торине. Овај је крајем 1606. године поднисао војводи план о освајању Балкана под насловом „Расправа Његовој узвишености о заузимању Македонског краљевства“ (авантурист је у међувремену прекрстио сајм себе и узео име Александра Македонског). Он је иста

ко да Македонију чине много веома богате покрајине, међу којима Епир и Црна Гора, и да њен народ једну чека да се ослободи турској ропству и да своју судбину поверије војводи савојском. За акцију против Турака, на водно, спремно је око 15.000 наоружаних бораца.

Очекујући да би му подухват на Балкану у једном за мању донио толико жељену круну, Карло Емануило I је одушевљено прихватио план Александра Паштровића и предузео мјере да се он спроведе у живот. Иако није успио да придобије папу, француског краља и аустријског цара, војвода се није обесхранио, већ је, ујверен да ће сам извести подухват и присвојити славу ослободиоца Балкана, упутио војводи Грдану пустолова Јована Ренезија, који је, протјеран из Венеције, дуго скитао по Италији да би се, најзад, скрачио у Торину.

Мајстор политичке обмаје Ренези је 1607. године стигао у Дубровник, а затим, послије неколико дана, у Бечиће, одакле се упутио војводи Грдану, изјављујући да долази у име Карла Емануила I, који ће ускоро са великом војском стићи у Албанију.

Тих дана на Црногорској приморје стигао је Александар Паштровић, који је агитовао међу главарима за рачун Шпанца, представљао се као пуномоћник шпанског краља и, чак, дијелио не само знања и обећања, већ и новац. Међутим, он ништа одређено није уговорио, пошто су тих дана у Дубровнику стигли Дамјан Ђубибратић, Умберто Салуцо дела Манта и Филип Прованди Лејн са писмима и порукама Карла Емануила I војводи Грдану. Њихов задатак био је да провјере да ли су војни народни отпора спремни да савојског војводу приме за краља и да му предају круну, јер би он, у том случају, стао на чело војске која би их ослободила од турске тираније.

ШАХ
ТУРНИР У СВЕТОМ СТЕФАНИУ

У граду-хотелу „Свети Стефан“ ускоро ће се окupити познати шаховски велемајстори из земље и свијета. Шаховски клуб „Милочер“ организује пред почетак туристичке сезоне међународни шаховски турнир на коме ће узети учешћа познати велемајстори и интернационални мајстори из наше и више земаља свијета. Имена учесника турнира још нијесу поznата (за сада се зна да ће учествовати црногорски велемајстор Божидар Ивановић), али је изјвесно да ће он изазвати велико интересовање љубитеља шаха којих на овом подручју има доста.

Значајну финансијску по моћ око организовања ове велике спорске манифестије пружиће Туристички савез Црне Горе, јер је одјељено да, поред спорског, турнир има и туристички карактер. У Светом Стефану сматрају да би овај турнир требало да постане традиција најаван.

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

АРИСТОТЕЛ И БРЂЉИВАЦ

Неки брђљивац доће је дног дана у посјету Аристотелу и дуго му прича о беззначајним стварима без везе и смисла, а из краја, пред одлазак, почне извињавати:

— Ја се бојим, учитељу, да нијесам досадио својим другим говором.

— Нијеси, а шта си ово говорио? — одврати Аристотел.

ИСКЉУЧИЋЕ ГА ИЗ НАСЛЕДСТВА

Једног дана неки сељак упаде у Балзаков стан и, дрхтећи од бијеса, пожали му се да му је књижевников пас задавио три кокошке. Немајући куд, Балзак плати одштету.

— Шта ћете сада урадити с тим псим? — заинтересовао се сељак пошто је новац стрпао у цеп.

— Искључићу га из наследства — смјешећи се одговори књижевник.

МАТЕМАТИЧАРЕВ ОДГОВОР

— Шта је то жена? — упиташе једном приликом познатог математичара Николаја Лобачевског.

— Жена је збир брига, одузимање новца, дијељење пријатеља и множење издатака — одговори он.

— А шта вам од свега тога најтеже пада? — глашило је друго пitanje.

— Оно друго: одузимање новца!